

Vorbereiding 33.3: Paulus in Filippi

SCHRIFTGEDEELTE

Handelingen 16:11-40

THEMA

Paulus in Filippi

EXEGESE

Handelingen 16:11-40

Vers 11-12 Vanuit Tróas (Turkije) steken Paulus, Lukas, Timotheüs en Silas per schip de Aegeïsche Zee over via het eiland Samothráce. Neápolis is de havenstad van Filippi. Uit het reisverslag in vers 11 en 12 blijkt, dat de reis voorspoedig loopt. Dat er gesproken wordt over een kolonie, wil zeggen dat er veel Romeinse veteranen wonen. Ze blijven er 'ettelijke dagen' om te rusten van de reis en om de mensen en de stad te leren kennen.

Vers 13 Paulus bezoekt op zijn zendingsreizen altijd eerst de synagoge. In Filippi is geen synagoge. Misschien woont er niet eens het minimum aantal mannen dat nodig is om een synagogedienst te houden. Wél was er op de sabbat een Joodse eredienst ('het gebed') bij de rivier. In de open lucht dus. Paulus en zijn reisgenoten verkondigen daar het Evangelie. Ze doen dat zittend, de houding van een leraar in die tijd. Misschien hebben ze gesproken uit het Oude Testament, waaruit wellicht gelezen werd bij de rivier. Omdat ze spreken 'tot de vrouwen', lijkt het erop dat er geen mannen samengekomen zijn bij de rivier.

Vers 14 Lydia is 'purperverkoopster'. Ze handelt in kostbare purperverf. Of – en dat is waarschijnlijker – in dure purperen kleding. Een zeer winstgevende handel. Thyatira kan haar geboorteplaats zijn geweest, maar het kan ook haar woonplaats zijn. In dat geval is ze slechts tijdelijk in Filippi. 'Die God diende' is in Handelingen een 'technische term' voor een jodengenoot, een heiden die geïnteresseerd is in het joodse geloof, maar zich niet helemaal aan de Joodse wetten houdt.

De Griekse werkwoordsvorm voor 'horen' geeft aan dat Lydia gedurende een langere periode aan het horen is. Het blijkt de weg te zijn die de Heere wil zegenen tot haar behoud. De Heere opent Lydia's hart. Ondanks het feit dat ze een jodengenote is, en de prediking van Paulus hoort, is haar hart gesloten voor God. Maar in de weg van het horen naar het gepredikte Woord wil de Heere door de kracht van Zijn Geest Lydia's gesloten hart openen. Met de Dordtse Leerregels (III/IV, 11) belijden we: God dringt in tot de binnenste delen van de mens met de krachtige werking van de Heilige Geest. Hij opent het hart dat gesloten is; Hij vermurwt wat hard is; Hij besnijdt wat onbesneden is.

Als de Heere Lydia's hart opent, is de vrucht dat zij 'acht neemt' op Paulus' prediking. In het woord 'acht nemen' klinken drie dingen mee: aandacht, geloof en gehoorzaamheid. Lydia luistert met intense aandacht naar Paulus, ze mag gelovig luisteren en ze houdt zich aan wat Paulus zegt. Ook voor ons is nodig, dat de Heere ons hart opent. Ook ons hart is van nature gesloten voor God. De bekering van Lydia leert ons, wáár de Heere dat doen wil (onder de prediking van het Woord) en dat Hij het doen wil. Laten we daar biddend op pleiten!

Vers 15 Nadat ze tot geloof gekomen is, wordt Lydia gedoopt. Dit is de gangbare volgorde in een zendingssituatie (vergelijkbaar met iemand in onze kerken die op volwassen leeftijd eerst belijdenis doet en vervolgens gedoopt wordt).

'En haar huis' betekent dat haar dienstpersoneel en haar kinderen, als ze die had, ook gedoopt worden. Als ze al wat ouder waren, zijn ze ongetwijfeld ook bekendgemaakt met het Evangelie. Als ze daar nog te jong voor waren, zien we hier iets van het feit dat kleine kinderen uit kracht van het verbond het teken en zegel van de doop mogen en moeten ontvangen.

Lydia stelt zich ootmoedig op. Ze zegt hier eigenlijk: "Als u van oordeel bent, dat ik écht in de Heere geloof." Ze stelt haar huis open voor Paulus en zijn reisgenoten. Daaruit spreekt gastvrijheid én betrokkenheid op de verkondiging van het Evangelie: ze nodigt predikers van het Evangelie in haar huis. Voor ons de vraag of deze nederigheid en betrokkenheid op Gods Koninkrijk er bij ons ook zijn.

Vers 16-18 Paulus en zijn reisgenoten Lukas, Timotheüs en Silas zijn in Filippi. Met 'het gebed' wordt de plaats van het gebed bedoeld. Daar houden de Joden hun eredienst. Buiten de stad, bij de rivier (zie vers 13).

Het meisje is bezeten en kan daardoor de toekomst voorspellen. Let op de woorden van de slavin: 'dienstknechten van God de Allerhoogste'. Dit is ook één van de benamingen van de Romeinen voor hun oppergod. Bovendien staat er in het Grieks niet 'dé weg der zaligheid', maar 'een weg der zaligheid'. Ze zegt dus eigenlijk: 'Dit zijn knechten van één van de goden (al is het wel de Allerhoogste), die ons een bepaalde weg der zaligheid verkondigen.' Zo probeert de duivel het Evangelie dat Paulus brengt ten onrechte voor te stellen als één van de manieren waarop je zalig kunt worden. Dat doet de duivel nu nog. Soms openlijk, soms verborgen in het hart van kerkgangers.

Paulus is er 'ontevreden' over, letterlijk staat er dat hij eronder gebukt gaat. Hij heeft medelijden met de slavin én het doet hem verdriet dat het Evangelie zo tegengewerkt wordt. 'En hij (de waarzeggende geest) ging uit': de Heere Jezus blijkt machtiger dan de duivel!

Vers 19-24 De meesters van de slavin merken dat ze niets meer aan haar kunnen verdienen, omdat ze de toekomst niet meer voorspelt. Ze trekken Paulus en Silas (Lukas en Timotheüs waren er misschien niet bij of ze vielen minder op) naar de markt, het centrale plein van de stad. Hier wordt onder andere rechtgesproken. De 'oversten' (vers 19) zijn dezelfde als de 'hoofdmannen' (vers 20). Het zijn de zogenaamde 'twee-mannen' die de kolonie Filippi bestuurden en daar rechtspraken. De beschuldiging tegen Paulus en Silas is: (a) dat ze de stad in rep en roer brengen; (b) dat ze een godsdienst verkondigen ('zedes': manieren om God

te dienen) die de Romeinen niet mogen aannemen. Daarbij worden ze 'Joden' genoemd; deze stonden in sommige delen van het Romeinse Rijk bekend als oproermakers.

Opnieuw een aanval van de duivel: Paulus en Silas worden gearresteerd en het Evangelie wordt publiekelijk voorgesteld als 'zedes die een Romein niet zou mogen aannemen'. Paulus en Silas worden gezeseld; vastgebonden aan een paal en vervolgens lang geslagen op hun blote rug met een roede. De 'binnenste kerker' is een onderaards hol, dat zeer gevreesd was. Hun voeten worden besloten in een houten blok ('stok').

Vers 25 Paulus en Silas zitten opgesloten in een onderaardse kerker en toch blijft er een opening naar boven toe: het gebed. In het gebed mogen ze hun zorgen voor de Heere neerleggen: hun pijn, hun gevangenschap, het feit dat de Evangelieprediking zo ernstig gehinderd wordt. Als ze hun zorgen kwijt zijn aan de Heere, kunnen ze ook lofzangen zingen, misschien psalmen. Ze zingen uit blijdschap omdat ze om Christus' wil lijden (Handelingen 5:41). De lofzangen zijn bedoeld om God te eren ('Gode'), maar ze zijn ook een getuigenis voor de andere gevangenen (en wellicht de cipier). Ook hier zien we een les voor vandaag: In moeilijke omstandigheden wil de HEERE aangeroepen worden. En als we onze nood bij Hem brengen, dán kunnen we zingen in de diepte.

Vers 26-34 Een aardbeving is in de Bijbel soms een zichtbaar teken van God dat Hij het gebed verhoort (zie Handelingen 4:31). Dat is het hier ook. Tegelijk is het ook de verhoring van het gebed zélf, want door de aardbeving komen Paulus en Silas vrij (zie vers 33), worden hun pijnlijke wonden verzorgd (vers 33) en kan de Evangelieprediking doorgaan (vers 32). De Heere blijkt almachtig en barmhartig.

De stokbewaarder 'zou zich omgebracht hebben'; onder de Romeinen werd zelfdoding als iets eervols beschouwd. Zo kon de stokbewaarder zich de schande van de doodstraf besparen. Uit het roepen van Paulus blijkt zijn ontferming met degene die hem zo wreed had behandeld. De stokbewaarder 'sprong in', namelijk in het onderaardse kerkerhol en vraagt: 'Lieve heren, wat moet ik doen om zalig te worden?' Hoeveel wist de stokbewaarder van de noodzaak om zalig (Grieks: gered) te worden? Misschien herinnerde hij zich de roep van de slavin, dat deze mannen een 'weg der zaligheid' verkondigen. Misschien hebben Paulus en Silas bij hun gevangenneming tot hem gesproken. Mogelijk heeft hij de psalmen gehoord. Daarbij is de aardbeving gebruikt om hem stil te zetten.

Paulus en Silas doen twee dingen: ze wijzen de stokbewaarder op de noodzaak om te geloven in de Heere Jezus Christus én ze spreken tot hem het Woord. Dat de Heilige Geest dit Woord heeft toegepast aan het hart, staat hier niet uitdrukkelijk vermeld, maar kunnen we wel opmaken uit het geheel van de Schrift. Door het (toegepaste) Woord, niet door de aardbeving op zich, komt de cipier tot bekering. Ook voor ons is het geloof het middel om behouden te worden. En het geloof is door het gehoor van het gepredikte Woord.

Het geloof draagt vrucht in het leven van de stokbewaarder in de vorm van: barmhartigheid (hij wast en verzorgt Paulus' en Silas' wonden), gastvrijheid (hij ontvangt Paulus en Silas thuis en biedt hun een maaltijd aan) en blijdschap van het geloof.

Vers 35-40 'De stadsdienaars' brachten berichten van de overheid over in de stad en waren te herkennen aan de roeden die ze droegen, dezelfde roeden waarmee Paulus en Silas geslagen zijn.

De opdracht 'laat die mensen los' wordt wellicht gegeven omdat ze onder de indruk zijn van de aardbeving. Paulus en Silas hadden als Romeinse burgers nooit gegegeld en onverhoord gevangen gezet mogen worden. Paulus doet nu een beroep op dit burgerrecht, opdat zo de Evangelieprediking, die in een kwaad daglicht was gesteld, in eer hersteld kan worden.

GELOOFSLEER

HC vraag 27	Gods voorzienigheid
HC vraag 65	Het geloof is door Zijn Woord en Geest
HC vraag 74	De kinderdoop
HC zondag 45	Van het gebed
NGB art. 13	De voorzienigheid van God
DL 1, art. 3-5	Belofte van het Evangelie
DL 3 /4, art. 8-12	Roeping door het Evangelie

GEBEDSPUNTEN

- Dank de Heere dat we weer uit Zijn Woord mogen horen.
- Dank Hem dat Hij ons leven leidt; Hij kent onze blijdschap en ons verdriet.
- Bid voor het werk van zendingen en evangelisten.
- Vraag of de Heere God de macht van de zonde en de duivel in ons leven breekt. Jezus heeft de duivel overwonnen!
- Vraag om open harten, zodat anderen aan ons merken dat we U liefhebben.

PSALM- EN LIEDLIJST

Psalm 25:2	HEER', ai, maak mij Uwe wegen
Psalm 32:4	Gij zijt mij HEER', ter schuilplaats in gevaren
Psalm 33:10	Zijn machtig' arm beschermt de vromen
Psalm 42:5	Maar de HEER' zal uitkomst geven
Psalm 66:6 en 8	Door 's Hoogsten arm 't geweld onttogen
Psalm 87:3 en 4	De Filistijn, de Tyriër, de Moren
Psalm 89:7 en 10	Hoe zalig is het volk dat naar Uw klanken hoort

Samen in de Naam van Jezus
U bent mijn schuilplaats Heer'
'k Stel mijn vertrouwen

INTRODUCTIE OP DE VERTELLING

Stel je eens voor dat jij vandaag uit club naar huis gaat. Jij en degene met wie je meefietst, worden gevangen genomen. Waarom? Omdat je op club uit de Bijbel gelezen hebt en met elkaar over de Heere hebt gepraat. Je wordt geslagen, geboeid en in de gevangenis

gegooid. Hoe zou jij reageren? Zou je blij zijn? Of juist niet? Wat zou jij denken, zeggen en doen?

Vandaag horen we in de vertelling over twee mannen aan wie bijna hetzelfde overkwam. Geef de kinderen als luisteropdracht de volgende vraag mee: 'Hoe reageerden deze mannen toen ze in de gevangenis werden gegooid?' Kom aan het einde van de vertelling op deze vraag terug.